

Градска управа за развој и инвестиције (канцеларија 406)
Трг слободе 3, 34000 Крагујевац

ПРИМЕДБА

на нацрт планског документа и Извештај о стратешкој процени утицаја плана на животну средину, након увида у нацрт Генералног урбанистичког плана "Крагујевац 2030" са Извештајем о стратешкој процени утицаја плана на животну средину

Примедба се односи на поглавље 1.2.4. ДОКУМЕНТАЦИЈА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ГУП-а.

Након описа Просторног развоја туризма наведено је: „Крагујевац припада кластеру 4 «Шумадијске планине и планиран је као градски туристички центар међународног значаја“.

У наставку пише: „Заштита и коришћење простора – Планиране промене структуре површина основних намена простора биће усмерене у правцу:

- заустављања процеса деградације земљишта, ненаменског коришћења пољопривредног земљишта и нерационалног ширења грађевинског подручја;
- прилагођавања намена природним условима (пошумљавање земљишта захваћеног ерозијом и деградираних површина, озелењавање инфраструктурних коридора, водотокова и акумулација);
- рационалнијег коришћења раније заузетог пољопривредног земљишта и преструктурирање у категорији осталих површина;
- одређеног преструктурирања у намени простора због изградње приоритетних инфраструктурних коридора (трајна промена намене), **експлоатације минералних сировина** (привремена промена намене), рекултивације и ремедијације простора.“

Наведено је извод из Просторног плана РС (2.5.8. Заштита и коришћење простора Републике Србије, 2.5.8.1. Намена простора).

Пошто је реч о заштити простора и утицају на животну средину, упућујемо примедбу на формулацију последње (четврте) ставке и предлажемо да се изостави, тј. не предвиде „експлоатације минералних сировина (привремена промена намене)“

Образложење

Заштићен простор усмерен у правцу експлоатације минералних сировина, иако „привремене промене намене“, носиће последице које су наведене у бројним домаћим студија о процени утицаја на животну средину, а огледају се кроз загађивање тла, заузимање земљишта, поремећај екосистема, трансформације предела, буку и друго.

Основ за своју примедбу проналазимо и у најновијем раду Заједничког истраживачког центра Европске комисије (JRC EC), службе за науку и знање, који је објавио Технички извештај, студију у којој се пореди низ питања од утицаја на здравље земљишта, уз разматрање израде Закона о здрављу земљишта у оквиру Стратегије за земљиште до 2030. године.

Резултати су засновани на прегледу литературе са 139 извора и билатералној размени са националним стручњацима за земљиште у свим земљама Западног Балкана.

Рударска индустрија представља главни извор загађења земљишта у земљама Западног Балкана. Из индикатора 5 "Загађење укључујући ризике по храну" сазнајемо да је на Западном Балкану пријављено укупно 2.735 контаминираних локација, што је резултат **рударских и индустријских активности** и, у мањој мери, пољопривредне праксе.

Од тог броја, на територији Републике Србије, укључујући Косово и Метохију, налази се 1.586+709 локација, укупно 2.259 или 83,9 одсто. По површини то је 3.203,7квм у Србију од укупно 6.633,3 на Западном Балкану.

Загађење земљишта угрожава храну, воду и квалитет ваздуха. Загађивачи улазе у земљиште и распршују се кроз делове животне средине, штетећи животној средини и јавном здрављу. **Већина загађивача тла потиче од индустријских процеса и рударства**, а потом лошег управљања отпадом, неодрживе пољопривредне праксе, инцидентна попут изливања хемикалија, набрајају аутори Извештаја.

Први Први На Скали

ПРВИ ПРВИ НА СКАЛИ, 34000 Крагујевац, Србија
Матични број 28285426; Порески број (ПИБ) 111584830; текући рачуни: динарски 150-45167-49;
девизни 150-0070100093993-30, IBAN RS35150007010009399330 (Директна банка од Крагујевац)

У оквиру Просторне диференцијације квалитета животне средине унутар Нацрта ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2021. ДО 2035, Крагујевац већ припада првој категорији - најугроженијих Подручја загађене и деградиране животне средине.

Истовремено, Нацртом је објашњено: „Просторно-функцијска целина организованог пословања обједињене постојеће и потенцијалне туристичке понуде разних видова туризма у туристичким просторима више туристичких дестинација, центара и места“.

У ОДНОСУ ПРЕМА ЈАВНИМ ПОЛИТИКАМА И СМЕРНИЦАМА ЗА ПРИМЕНУ У ПЛАНСКОМ СИСТЕМУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, пише: „У политици развоја туризма, неопходно је извршити ревизију свих просторних и урбанистичких планова, секторских планова и програма урађених у периоду 2006-2012. године, а због нереалних решења у мастер плановима. То се посебно односи на разграничења зона заштите и зона развоја туризма и инфраструктуре, како би се издвојила **подручја са еколошки најосетљивијим и највреднијим природним целинама и коридорима**, али и утврдила приоритетна подручја са израженим погодностима **за развој туристичких дестинација**“.

У Зонама туристичких кластера стоји: „Подела територије Србије на зоне туристичких кластера представља синтезу просторно-функцијског структурирања државне територије у области туризма. Зоне туристичких кластера, као основна подручја туристичког развоја Србије, представљају просторно-функцијске целине пословања обједињене постојеће и потенцијалне туристичке понуде“.

Како би се даље развијала туристичка понуда у једној од шест зона туристичких кластера којој припада Крагујевац (4. „Средишна Србија“), уједно очувале природне целине, културно наслеђе, простори у морфолошком и визуелном смислу, а спречиле промене рељефа и деградирања земљишта, предлажемо да Нацрт ГУП-а не предвиди „експлоатације минералних сировина“ које прате радови на одлагању јаловине, пепела, шљаке и других опасних и штетних материја, чиме заштита и коришћење простора - планиране промене структуре површина основних намена простора не би биле усмерене у правцу наведених експлоатација.

У Крагујевцу,
4. јануара 2023.

ПРВИ ПРВИ НА СКАЛИ
Дејан Милошевић, заступник

